

Література

1. A Time for New Ideas: Innovation in Central Eastern Europe / Economist Intelligence Unit, Oracle. — London: EIU, 2008.

2. Асаул А. Н. Организационно-управленческие инновации как фактор повышения конкурентного потенциала предприятия/ А. Н. Асаул // Вісник Хмельницького національного університету. — 2010. — № 5. — Т. 3. — С. 7—13. Режим доступу: http://www.bishelp.ru/uprbiz/opit/innovacii_v_upravlenii.php

3. Верба В. А. Аналітична оцінка управлінських технологій розвитку українських підприємств / В. А. Верба, О. М. Гребешкова // Актуальні проблеми економіки. — К.: НАУ, 2010. — №5. — С. 52—59.

УДК 658.155:330.142.26:330.131.5:338.436 e-mail: vit.iskra@gmail.com

Іскра Віталій Васильович,
аспірант КНЕУ імені Вадима
Гетьмана, Україна

Iskra Vitaliy,
aspirant KNEU by V.Getman,
Ukraine

ПОКАЗНИКИ ВПЛИВУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ КОШТІВ УКРАЇНСЬКИХ АГРОХОЛДИНГІВ

INDICATORS OF INFLUENCE ON EFFICIENCY OF USE OF CURRENT ASSETS OF UKRAINIAN AGROHOLDINGS

Анотація. Оборотні кошти відіграють ключову роль в діяльності будь-якого підприємства. Стратегічна ціль — оцінити ефективність менеджменту використання оборотних коштів (ЕВОК) і показників, які на неї впливають.

Ключові слова: ЕВОК, рентабельність оборотних коштів, «стабілізаційні показники», «показники прямого впливу».

Summary. Current assets play key role in the activity of any firm. Strategical aim of management — to value efficiency of use of current assets (EUSA) and indicators, which influence it.

Key words: EUSA, return on current assets, the indicators of «stabilization» the indicators of «direct influence».

Ми виокремили такі показники, що застосовуються в управлінні оборотними коштами для забезпечення їх ефективного використання: 1) частка оборотних коштів у загальних активах; 2) тривалість операційного циклу; 3) тривалість фінансового циклу; 4) коефіцієнт оборотності оборотних коштів; 5) коефіцієнт забез-

печення оборотних коштів власним оборотним капіталом; 6) частка готівки у оборотних коштах; 7) частка запасів у оборотних коштах; 8) рентабельність оборотних коштів [1, с. 42].

Вважаємо, що ці показники доцільно класифікувати за трьома групами відповідно до їх впливу на ЕВОК: 1) результуючі (рентабельність оборотних коштів); 2) стабілізаційні, які забезпечують ефективне управління оборотними коштами, але не мають прямого впливу на рентабельність оборотних коштів; 3) показники прямого впливу, величина яких прямопропорційно або оберненопропорційно визначає величину рентабельності оборотних коштів.

Рентабельність оборотних коштів є результуючим показником, своєрідним «мірилом» оцінювання ЕВОК [2, с. 151]. Це пояснюється тим, що цей показник характеризує власне ефективність їх використання, показуючи величину прибутку (наприклад, ЕВІТДА) на 1 грн оборотних коштів

Для ідентифікації стабілізаційних показників і показників прямого впливу ми проаналізуємо фінансову звітність таких українських агрохолдингів, як МХП (виробництво курятини), Авангард та Овостар (виробники яєць і яєчних продуктів), Астарта (виробництва цукру), Кернел (виробництво олії та зернових), Мрія (лідер ніші вирощування та експорт зернових). Основні детермінанти здійснення господарської діяльності та коефіцієнти кореляції між рентабельністю оборотних коштів і зазначеними нижче показниками протягом 2008—2013 рр. наведені в табл. 1. Розрахунки проводились в середовищі Ms Excel за допомогою статистичної функції «КОРРЕЛ».

За результатами розрахунків (табл. 1) кореляція між рентабельністю оборотних коштів з коефіцієнтом оборотності оборотних коштів існує у всіх шести агрохолдингів, з часткою оборотних коштів у активах — у п'яти, з операційним (фінансовим) циклами — у трьох. Саме ці три показники є «показниками прямого впливу». Решту показників слід вважати «стабілізаційними»

Відзначимо той факт, що показники впливу на ЕВОК за своєю суттю є лише «сухими числами». Необхідно їх правильно аналізувати виходячи із специфіки галузі економіки, ринкової ніші, розмірів підприємства, ринкової кон'юнктури тощо. Наприклад, якщо в 2013 р. рентабельність оборотних коштів МХП складала 34,9 %, а Овостара 74,5 %, то це вказує на те, що Овостар дійсно ефективніше використовує оборотні кошти, але це є наслідком меншого розміру (активи МХП у 17 разів більші) і кращих можливостей для маневреності оборотних коштів.

Таблиця 1

**РОЗРАХУНОК КОРЕЛЯЦІЇ МІЖ РЕНАТЕБЕЛЬНІСТЮ ОБОРОТНИХ КОШТІВ
І ПОКАЗНИКАМИ ВПЛИВУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ КОШТІВ
ПРОВІДНИХ УКРАЇНСЬКИХ АГРОХОЛДІНГІВ**

Показник	2008					2009					2010					2011					2012					2013																
	МХМ	Керена	Астарта	Вантара	Овостар	МХМ	Керена	Астарта	Вантара	Овостар	МХМ	Керена	Астарта	Вантара	Овостар	МХМ	Керена	Астарта	Вантара	Овостар	МХМ	Керена	Астарта	Вантара	Овостар	МХМ	Керена	Астарта	Вантара	Овостар												
	Активи, млн. \$	925	256	1020	43	206	1138	700	333	844	42	309	1574	1125	488	1079	41	591	1944	579	798	1306	93	1053	2488	1219	855	1578	120	1353	2767	2367	986	1819	160	1797						
Необоротні активи, млн. \$	397	378	119	483	18	52	711	321	178	414	18	72	855	526	216	19	213	1136	763	326	652	48	534	1487	998	357	969	86	866	1658	1269	473	1183	111	1074							
Оборотні активи, млн. \$	338	277	123	537	25	154	427	378	155	430	23	236	719	599	253	563	22	379	809	810	412	654	45	519	1001	1121	398	609	34	487	1130	1097	501	655	49	681						
У т.ч. дебіторна заборгованість, млн. \$	78	72	21	203	12	51	110	131	21	135	10	31	161	365	38	150	8	100	203	414	71	155	11	108	273	471	85	170	14	47	280	459	62	234	13	85						
У т.ч. опієві та грошові еквіваленти, млн. \$	81	145	81	47	9	10	159	99	90	95	6	27	247	148	155	186	9	58	351	184	248	202	11	88	440	410	303	178	11	127	419	270	382	193	12	172						
У т.ч. гроші та грошові еквіваленти, млн. \$	79	89	7	239	0	72	30	129	2	158	2	105	174	59	3	183	0	95	97	116	23	238	22	184	95	83	15	204	1	104	172	79	9	157	9	186						
Продіюча заборгованість, млн. \$	22	6	24	19	4	21	72	8	21	68	3	26	19	11	7	40	4	17	55	27	12	25	5	38	89	26	21	24	7	71	102	52	16	17	6	81						
Виручка та зміна вартості біля активів, млн. \$	803	663	180	315	42	130	711	1047	181	328	28	192	944	1020	288	466	38	297	1229	899	424	557	38	426	1408	1072	458	656	71	563	1510	2797	493	686	90	663						
Соборність, млн. \$	575	505	135	233	26	60	499	750	120	220	20	103	681	709	172	308	28	145	889	1440	255	353	34	248	1002	1616	351	397	42	318	1186	2388	371	430	54	431						
Рентабельність продаж по ЄВТОДА, %	312	119	43	114	15	68	271	190	68	152	6	91	325	190	138	154	12	153	401	310	135	246	22	180	468	323	114	280	27	235	391	291	91	301	36	227						
Рентабельність оборотних коштів по ЄВТОДА, %	92	31	33	21	60	44	63	50	44	35	24	38	45	32	35	34	53	40	50	38	38	38	49	35	47	29	22	46	80	52	35	26	18	47	74	33						
В рентабельності оборотних коштів						-29	19	11	41	0	-6	-18	10	-1	0	2	4	7	-17	3	49	-6	-9	-15	8	21	18	-11	-2	4	1	-5	-19									
Частка ОК у активах, %	37	50	53	58	75	38	54	46	51	56	77	52	54	64	42	51	56	50	49	49	40	46	51	39	39	28	36	40	46	51	35	30	38	36	38							
В оборотності оборотних коштів, частка	2,4	1,8	1,4	0,6	1,7	0,8	1,7	2,8	1,2	0,8	1,2	0,8	1,3	1,7	1,2	0,8	1,7	0,8	1,5	2,3	1,0	0,9	1,3	0,8	1,4	1,8	0,9	1,1	2,1	1,2	1,3	2,5	1,0	1,1	1,8	1,0						
Тривалість операційного циклу, днів	95	161	166	309	233	218	180	95	346	304	228	222	203	207	383	337	188	287	211	126	427	310	185	245	240	176	398	258	161	192	209	107	402	282	135	214	0,9	0,0	-0,2	-0,9	-0,7	0,0
Тривалість фінансового циклу, днів	59	141	102	-74	177	82	94	79	182	12	167	126	172	133	333	242	131	233	168	93	356	261	132	186	192	135	336	210	103	104	150	68	362	132	86	140	0,6	-0,4	0,1	0,7	-0,7	-0,2
Частка опієві та грош. еквівалентів у ОК, %	24	23	6	45	1	47	34	2	37	8	24	10	1	33	2	25	12	14	6	36	47	35	9	7	3	34	3	21	15	7	2	18	27	0,2	0,3	-0,3	-0,6	-0,1	0,2			
Частка запасів у ОК, %	24	38	6	36	6	37	26	58	22	24	11	34	25	61	33	41	15	43	23	60	31	23	17	44	37	60	39	31	26	37	15	71	30	25	0,3	-0,3	0,5	0,8	0,2	-0,2		
В забезпеченні ОК, %	35	51	-5	-30	0	81	33	49	55	11	0	73	66	41	60	83	0	68	62	51	58	78	86	67	53	60	64	86	72	45	74	64	67	82	40	0,8	0,2	0,1	0,7	0,4		

Кореляція між
рентабельністю
оборотних коштів та
показниками проіагом
2009-2013 рр.

МХМ
Керена
Астарта
Вантара
Овостар

Нижче зображена авторська матриця «коридори для показників впливу на ЕВОК», розроблена на основі проведених досліджень (табл. 2). Під «коридором» ми розуміємо множину значень певного показника, яка дозволяє дотримуватися ЕВОК для українських агрохолдингів незалежно від ринкової ніші, розміру бізнесу, ринкової кон'юктури тощо.

Таблиця 2

**МАТРИЦЯ «КОРИДОРІВ» ДЛЯ ПОКАЗНИКІВ ВПЛИВУ
НА ЕВОК АГРОХОЛДИНГІВ**

Показники впливу на ЕВОЕ	Коридори оптимальних значень
Частка оборотних коштів у активах, %	30—55
К оборотності оборотних коштів, разів	1,1 і більше
Тривалість операційного циклу, днів	310 і менше
Тривалість фінансового циклу, днів	240 і менше
Частки готівки у оборотних коштах, %	5—30
Частка запасів у оборотних коштах, %	20—45
К забезпечення оборотних коштів, %	30—85

Як свідчать розрахунки, наведені у табл. 2, у кожного СЕО існують чіткі механізми підвищення ЕВОК. Для цього необхідно правильно ідентифікувати стратегічні завдання підприємства та його ринкову нішу, оцінити ринкову кон'юктуру і в рамках наведеного вище «коридору» поставити чіткі цілі щодо досягнення певних значень показників впливу на ЕВОК.

Література

1. Введение в финансовый менеджмент: учебное пособие под науч. ред. Бухвалова А. В., Пиковского А. А., — Н.: НГУ им. Я. Мудрого, 2011.
2. *Кодацький В. П.* Пути ефективного управління оборотними активами промислових підприємств [Текст] / В. П. Кодацький // Актуальні проблеми економіки. — 2012. — № 4. — С. 149—155.
3. <http://www.mriya.ua/investor/>
4. <http://avangard.com.ua/eng/for-investors/>
5. http://astartakiev.com/en/for_investors/
6. <http://www.kernel.ua/en/financial/reports/>